BRSLEN EVROPSKÝ

Euonymus europaeus

třída: vyšší dvouděložné; **řád:** jesencotvaré; **čeleď:** jesencovité; **rod:** brslen; **druh:** brslen evropský; **lidové názvy:** biskupské čepičky, brsněl, gerhart, hastrmaní čepičky, kerhát, kněží moudí, koláčky, krušinka, křovinatá jahoda, kvadrátky červené, múť, mutka, panáčkova koruna, pukající srdíčko

POPIS:

Keř až stromek 2 – 5 (7) m vysoký s hladkou, šedou kůrou na kmíncích. Jeho dřevo je tvrdé a nažloutlé.

Listy má drobné, jednoduché, vstřícné až šikmo vstřícné, podlouhle vejčité, jemně vroubkovaně pilovité, na líci lysé, na rubu na žilkách kratičce chlupaté. Na podzim se zabarvují nápadně růžově až červeně.

Letorosty jsou živě zelené, na silných výmladcích a na starších větvích vyrůstají fialově hnědé korkové lišty, které vytvářejí křidélka do čtyř stran. Pupeny jsou vejcovité, pupenové šupiny zelené s tmavohnědým lemem.

Kvete v květnu. Oboupohlavné květy vyrůstají ve zvláštním, řídkém květenství zvaném vidlan z paždí listů, jsou čtyř až pětičetné, smetanově nažloutlé.

Plodem jsou růžové až červené kožovité čtyřpouzdré laločnaté tobolky, při dozrání pukající. Semeno je bílé, úplně skryté v tence masitém oranžovém míšku. Ze zralé otevřené tobolky semena nevypadávají, visí na tenkých poutkách a napůl vyčnívají z plodu.

ROZŠÍŘENÍ:

Je rozšířený v celé Evropě, chybí pouze ve Skandinávii a na Pyrenejském poloostrově.

U nás se vyskytuje vcelku běžně v lesích od lužních lesů, přes listnaté habrodubové a dubobukové lesy, až do smíšených lesů podhůří.

Vyhledává vlhké, živné a zásadité půdy, často vápnité, s oblibou roste na humusem bohatých půdách, na bázích suťových svahů. Dobře snáší stín, je mrazuvzdorný. Nevyhovují mu vysychavé podklady.

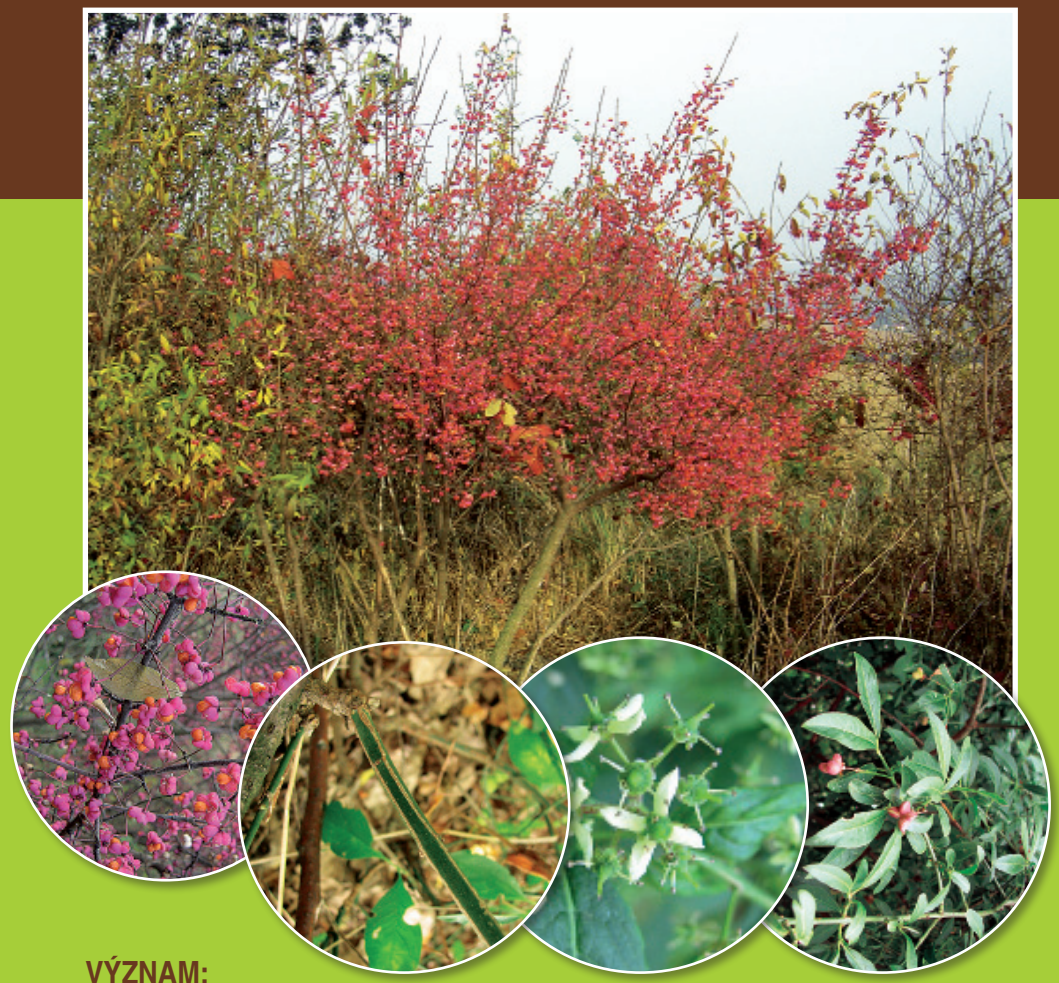

VÝZNAM:

Je velmi odolný k seřezávání, snadno bohatě obráží a šíří se i z kořenových výmladků. Je vhodný do živých plotů a tvarovaných lemů, v remízcích a okrajích lesa může tvořit spodní patro.

Plody jsou jedovaté, ptáci je však konzumují bez problémů. Ve městech byl vysazován jen výjimečně jako odolný stromek s malou korunou vhodný do ulic.

Větévky s barevnými tobolkami se dnes používají ve floristice v suchých vazbách.

Je to dosti jedovatá rostlina, obsahuje v kůře, kořenech, plodech i dalších částech různé glykosidy. Otrava se projevuje průjmy, zvracením a studeným potem.

Dnes se brslen vzhledem ke své jedovatosti příliš nevysazuje. Dříve to však byl ceněný keř. Plody rozetřené s máslem se užívaly jako mast proti vším. Z oleje obsaženého v semenech se dělalo mýdlo nebo se užíval ke svícení.

Z jemného, tvrdého, nesesychavého dřeva se vyráběly drobné předměty, např. troubele k dýmkám a párátka, soustružila se z něj i vřetena k předení. Dřevo bylo také surovinou k výrobě dřevěného uhlí užívaného k výrobě střelného prachu, ale i ke kreslení.